

Арсеній ВАСІН

аспірант кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ.

ПРОЄКТНИЙ ПІДХІД В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ІНФРАСТРУКТУРНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Умови війни, в яких знаходиться Україна, та післявоєнної відбудови визначають особливі виклики до розвитку інфраструктури, яка відіграє відправну роль у формуванні інституційного середовища стимулювання економічної активності, підвищення темпів економічного зростання, побудови ефективної структури економіки, спрямування суспільного потенціалу на вирішення назрілих завдань розвитку соціально-економічних систем всіх рівнів. Інфраструктурне забезпечення економіки, через створення умов для налагодження зв'язків між економічними агентами й досягнення мережевого ефекту, доступу суб'єктів господарювання до всіх видів ресурсів й зниження трансакційних витрат, запровадження інноваційних технологій здійснення різних видів економічної діяльності, закладає підґрунтя економічного оновленого розвитку, зорієнтованого на задоволення суспільних потреб. Водночас, формування ефективної системи інфраструктурного забезпечення розвитку економіки вимагає залучення значних ресурсів, підтримки з боку держави, застосування дієвих управлінських механізмів із залученням потенціалу владний й підприємницьких структур.

Представники експертного середовища наголошують, що Україна має створювати не просто інфраструктуру, а стійкі системи, здатні функціонувати в умовах війни та активного післявоєнного відновлення, враховуючи при цьому глобальні тренди, пов'язані із зростанням конкуренції за фінансовий капітал для фінансування інфраструктури, розвитком стандартів на інфраструктурні послуги, посиленням дієвості механізмів реалізації вимог сталого розвитку, використанням вигід діджиталізації, розробленням ефективних

управлінських стратегій, пошуком нових підходів до забезпечення ефективності інфраструктурних проєктів, посиленням уваги до підвищення стійкості об'єктів інфраструктури, підвищенням пропускної здатності інфраструктурних об'єктів, надання пріоритетності прагматизму та енергозбереженню в інфраструктурному секторі [1].

Вирішення цього складного завдання в умовах посилення ресурсних обмежень актуалізує необхідність використання проєктного підходу до управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки на локальному, регіональному, національному рівнях. В науковій літературі та практиці набув поширення розгляд проєктного підходу як такого підходу до управління, що передбачає формування проєктів як способу вирішення найбільш актуальних завдань.

Застосування проєктного підходу до управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки набуває особливого значення оскільки реалізація визначених цілей щодо відновлення, модернізації й створення об'єктів інфраструктури, підвищення ефективності функціонування інфраструктурних інституцій орієнтується на досягнення конкретних результатів при наявних часових й ресурсних обмеженнях. При цьому відправного значення набувають такі характеристики проєктного підходу як:

- стратегічна, що закріплює зв'язки між стратегічним й оперативним управлінням в процесі поточного управління проєктом;

- економічна, що показує ефективний розподіл фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечуючи їх зосередження на вирішенні пріоритетних завдань за рахунок запобігання розпорошенню ресурсів, пошуку внутрішніх резервів, підвищення ефективності контролю;

- організаційна, що забезпечує узгоджену діяльність всіх суб'єктів реалізації цілей проєкту, організацію командної роботи, досягнення синергетичного ефекту;

- мотиваційна, що спонукає учасників проєкту максимально залучати свій потенціал до реалізації визначених цілей,

забезпечувати ефективне виконання завдань при чіткому дотриманні встановлених часових рамок.

Значні можливості проєктного підходу для формування сприятливого інфраструктурного середовища розвитку економічних систем різних рівнів пов'язані із залученням в процес прийняття публічно-управлінських рішень широкого кола підприємницьких структур й громадських організацій, реалізацією механізмів й інструментарію проєктної діяльності за участю заінтересованих суб'єктів на засадах публічно-приватного партнерства, комплексним розв'язанням завдань розвитку інфраструктури на основі програмно-цільового підходу і використанням проєктного управління як його сучасної форми.

У вітчизняній практиці управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки інструментарій проєктного управління застосовується в рамках реалізації стратегій розвитку територіальних громад, місцевих програм розвитку інфраструктури територіальних громад, регіональних стратегій розвитку, регіональних і загальнодержавних цільових програм, секторальних портфелів публічних інвестиційних проєктів [2]. Це дає можливість обґрунтовано підібрати адаптивні дієві способи реалізації цілей розвитку інфраструктури на різних рівнях управління та механізми залучення необхідних ресурсів. Водночас, при виробленні механізмів публічного управління розвитком інфраструктури слід брати до уваги настанови експертів щодо необхідності усунення бар'єрів використання проєктного підходу, пов'язаних з: відсутністю системного комплексного планування інфраструктурних проєктів на державному та регіональному рівнях; відсутністю єдиної бази інфраструктурних проєктів; наявними відмінностями між національним законодавством та європейськими стандартами (EN та ISO) реалізації інфраструктурних проєктів; нерозробленістю механізму управління інфраструктурним проєктом на всіх етапах його життєвого циклу відповідно до міжнародних норм; невідповідністю національного законодавства у сфері публічних закупівель відповідним директивам ЄС в частині оцінки та визначення найбільш економічно вигідної тендерної пропозиції та відсутність

диференційованого підходу до закупівлі робіт та послуг, пов'язаних з будівництвом об'єктів інфраструктури; відсутність системного підходу до впровадження безпеки та взаємосумісності інфраструктурних проєктів, тощо [3].

Органи влади всіх рівнів постають перед викликом підвищення інституційної спроможності забезпечення ефективного використання інструментарію проектного управління при реалізації цілей відбудови й оновленого розвитку інфраструктурного сектору, що дозволило б залучити до цих процесів потенціал всіх суспільних інституцій та сповна скористатися можливостями в рамках укладених міжнародних угод, серед яких слід виокремити ратифіковану парламентом в листопаді 2023 року угоду щодо участі України в програмі ЄС Механізм «Сполучення Європи» (Connecting Europe Facility, CEF) [4], що дозволить залучати фінансування Європейського Союзу для підтримки розвитку транс'європейських мереж транспорту, енергетики та цифрових послуг, подавати заявки за проєктами модернізації інфраструктури для грантової підтримки від ЄС.

Список використаних джерел

1. 10 ключових трендів, що вплинуть на інфраструктуру та транспорт у 2025 році. URL: <https://mind.ua/publications/20288268-10-klyuchovih-trendiv-shcho-vplinut-na-infrastrukturu-ta-transport-u-2025-roci>
2. Пріоритети відновлення України: уряд затвердив секторальні портфелі публічних інвестиційних проєктів. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=dd3ec93d-e2fd-4109-a26b-644aaca49950&title=PrioritetiVidnovlenniaUkraini-UriadZatverdivSektoralniPortfeliPublichnikhInvestitsiinikhProktiv>
3. Довгань В. Навіщо потрібна стратегія реформування управління циклом інфраструктурного проєкту. URL: https://cfts.org.ua/blogs/navischo_potribna_strategiya_reformuvannya_upravlinnya_tsiklom_infrastrukturnogo_proektu_504
4. Україна стала повноцінною учасницею програми ЄС із розбудови інфраструктури. URL: <https://gmk.center/ua/news/ukraina-stala-povnocinnoju-uchasniceju-programi-ies-iz-rozbudovi-infrastrukturi/>